

Književne novosti

Vojanov (R. Maister), znani pesnik „Zvonov“, je zbral svoje pesniške umotvore in izide zbirka, na katero „Zvonove“ čitatelje že zdaj opozarjamo, v kratkem pri Kleinmayru & Bambergu.

Dragotina Jesenka zbrane pesmi se nam obetajo za Božič tekočega leta.

Vekoslav Spindler: Zapihal je jug. V lastni založbi. Tiskala Binko & Zika v Pragi. 1904. Cena 1 K; po pošti 1 K 10 h. — O tej lični zbirki lirčnih poezij izpregovorimo v kratkem obširneje. Za zdaj jo samo priporočamo v nakupovanje. — Naročuje se knjižica in sicer proti predplačilu ali povzetju do 1. oktobra pod naslovom: Vekoslav Spindler, enol. prost. med. c. kr. pešp. 11 št. 16. Praga — Smichov; potem: Mala Nedelja pri Ljutomeru, Štajersko. Dobiva pa se tudi pri knjigotržcu Lavoslavu Schwentnerju v Ljubljani.

Knezova knjižnica. Izdaja „Slovenska Matica“. X. zvezek. V Ljubljani 1903. I. Ivan Cankar: Življenje in smrt Petra Novljana. — Ali smo srečni, kadar smo ujeli srečo? Skoraj bi rekel: nismo! Seveda naturalistna sreča je sreča le potem, ko je dosežen uspeh; ona sreča pa, ki prevzame vse naše bitje in našemu srcu da slutiti, kaj je nadčloveška blaženost, ta ni navezana ne na uspehe, ne na življenja solnčno stran: da je le v duši hrepenenje po sreči, koprneče tako, da se koprnenje izpremeni v iluzijo, iluzija pa očesnemu pogledu odvzame vso telesnost — potem vzkipi v srcu nepopisna sreča. Trajna sreča? Nič ne povprašujmo! — kje je trajnost v človeški psihi, domovju sreče? — — Večkrat se spominjam bedne dacarjeve žene Marice; bolna na smrt, z otrokom pod srcem, se vozi po brezkončni blatni cesti s kmečkim voznikom, med gromom in ploho, njen mož pa — za kazen premeščen — sedi ob njej in tolaži sebe s steklenico, ženo pa s sladkimi sentimentalnimi besedami, ki mu jih narekujejo polupijanost in zadnji ostanki dobrega srca. In ona? Pravkar se je bilo nekako zareklo možu, da ne bo več pijančeval, in že je Marica vsa srečna; pozabljeno je njeno strašno stanje: „Glej, če bi bilo to res . . . če bi tako lepo živela, samo en teden . . . v beli sobi in vrt pred hišo in rože . . . samo en teden!“ Pozabila je groma in plohe, ki pljuska ob platneno streho, in vsa blažena nadaljuje: „In otroka bi imela v naročju . . . tako bi ga pitala z majhno žlico. Jaz mislim, da bo fant . . . lep bo, debel in okrogel . . . v naročju mi bo sedel in se mi bo smejal v obraz, v licih pa se mu bodo delale lepe jamice, v tistih okroglih licih.“ Ko se je zablišnilo, se je prikazal smehljaj na njenem drobnem belem obrazu kakor smehljaj desetletnega otroka. — Take nade je gojila mamica Petra Novljana, predno ga je porodila. — Tu sem se pojdemo učiti, kaj je sreča! Človek si jo stvari sam, morda le za trenotek, ali ena stotisočina takega trenutka je že neprecenljiva. Tak prizor imejmo pred očmi, kadar pojemo — pa pojmo jo trezni! — ono nedosežno: „Za jedan časak radosti . . .!“ — Morda zadobi potem Cankar odpuščanje za nekaj grehov . . .

Grešen človek je tudi Cankar, kajpada! Tudi kot pisatelj ima svoje grehe in, kakor se to navadno godi, vedno iste; ker so mu bili že dovoljkrat naštet — malo sem tudi jaz pomagal — se lahko sklicujem na dosedanje zbirke. Ali enega, naglavnega, greha Cankar nima: neodkritosrčnosti. To cenim tako visoko, da mu prezrem vse druge grehe, dasi seveda želim, da bi se „poboljšal“. — Pisateljska